

Memo

Aan : Leden van de gemeenteraad en burgercommissieleden
Van : College van B&W
Datum : 14 september 2021
Cc :
Zaaknummer : 219779
Onderwerp : Ambities en scenario's duurzaamheidsnota 2022-2025

Memo:

Inleiding

23 juni jl. hebben we met u onze eerste stappen gedeeld in het opstellen van de duurzaamheidsnota 2022 – 2025. We zijn toen ingegaan op:

- de analyse van het energieverbruik en CO₂-uitstoot van onze gemeente de afgelopen jaren
- de evaluatie van het bereik van de projecten uit de vorige duurzaamheidsnota
- de houtskoolschets waarin het te verwachten energieverbruik in onze gemeente tot 2050 geschetst wordt
- het overzicht van de duurzaamheidsprojecten waar we al mee bezig zijn

Naar aanleiding hiervan hebben we gesproken over wat de lange termijn ambitie van onze gemeente op het gebied van de energietransitie moet zijn. U heeft ons gevraagd verder uit te werken wat het betekent als we vasthouden aan de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn. In deze memo gaan we daar verder op in.

Daarnaast willen wij in deze memo de ambities voor de middellange termijn aan u voorleggen en willen we u meenemen in het drietal scenario's die wij uitgewerkt hebben voor de periode 2022 – 2025 om uitvoering te geven aan ons duurzaamheidsbeleid.

Energieneutraal of CO₂ neutraal?

Allereerst zullen we ingaan op hoe we onze ambitie voor de energietransitie meetbaar kunnen maken. Dit kan op basis van energieverbruik en TJ of op basis van CO₂-uitstoot en kg CO₂; ofwel energieneutraal of CO₂-neutraal. Beide begrippen geven een ambitie in een vergelijkbare richting aan, maar ze zijn niet helemaal hetzelfde.

Energieneutraal: alle energie die wordt gebruikt wordt duurzaam opgewekt binnen de grenzen van gemeente Geldrop-Mierlo

CO₂-neutraal: de CO₂-uitstoot is nul in Geldrop-Mierlo; ofwel de CO₂-uitstoot binnen de gemeentegrenzen is gelijk aan de hoeveelheid CO₂ die in Geldrop-Mierlo wordt vastgelegd, opgeslagen of gecompenseerd

Landelijk is er voor gekozen om de ambities op het gebied van de energietransitie uit te drukken in percentages CO₂-reductie. Verder heeft u ons gevraagd om cyclisch via een klimaatbegroting te monitoren wat het effect van ons beleid is op de CO₂-uitstoot van de gemeente.

Wij stellen daarom voor onze lange termijn ambities ook in CO₂-uitstoot uit te drukken. Hiermee kunnen wij deze ambitie spiegelen aan de landelijke ambitie en kunnen wij via de gevraagde cyclische monitoring op CO₂-uitstoot in kaart brengen hoe ver wij zijn in het verwezenlijken van onze ambitie.

In 2040 of 2050?

Tijdens de commissie van 23 juni jl. hebben we gesproken over of onze gemeente in 2040 of in 2050 haar ambitie wil bereiken. U heeft ons gevraagd wat het betekent als we al in 2040 energieneutraal willen zijn. Dit betekent dat we moeten versnellen ten opzichte van wat we nu al doen. Dit vraagt om extra inspanningen en maatregelen. We moeten in sneller tempo de gebouwen en mobiliteit in onze gemeente verduurzamen en sneller meer duurzame energie opwekken. Op een aantal gebieden voorzien wij echter dat het ongeacht extra inspanningen en maatregelen niet realistisch is om de noodzakelijke transitie voor 2040 te bereiken:

- Om in 2040 energie- of CO₂-neutraal te kunnen zijn dient ook de transitie naar aardgasvrije woningen en panden in 2040 gemaakt te zijn. Een versnelling van deze transitie van 2050 naar 2040 betekent dat de panden in onze gemeente in een versneld tempo aardgasvrij moeten worden.

We gaan nu met de kansrijke buurten starten om te onderzoeken hoe we van het aardgas af kunnen gaan. De kansrijke buurten betreffen bij elkaar 20% van de woningen in Geldrop-Mierlo. Een deel van deze woningen zal in 2030 gestart zijn met aardgasvrij maken of aardgasvrij zijn, maar niet alle woningen zullen meedoen. Uit bijeenkomsten met inwoners en bedrijven blijkt dat een aanzienlijk deel van de mensen niet overtuigd is van het nut en de noodzaak van de warmtetransitie, er niet aan wil deelnemen en/of zich zorgen maakt over de transitie.

De gemeente heeft op dit moment nog geen instrumenten om van het aardgas afgaan te verplichten, nog afgezien van de vraag of afdwingen de beste manier is om de transitie te realiseren. Daarnaast beogen we tot 2030 gemeentebreed inwoners te stimuleren om de woningen te isoleren op een moment dat ze daar aan toe zijn. Voor 2030 zetten we dus stappen, maar de meeste inwoners zullen pas na 2030 gaan isoleren of hun installatie aanpassen naar een aardgasvrije techniek.

Dit betekent dat het zwaartepunt van de transitie na 2030 komt te liggen. Onze gemeente telt circa 20.000 panden. Als wij aannemen dat na 2030 nog 80% van deze panden aardgasvrij moet worden, dan betekent dit dat als wij in 2050 aardgasvrij willen zijn er gedurende een periode van 20 jaar circa 900 panden per jaar aardgasvrij moeten worden. Als wij echter al in 2040 aardgasvrij willen zijn, zullen er gedurende een periode van 10 jaar circa 1.800 woningen per jaar aardgasvrij moeten worden.

Deze grote versnelling lijkt niet haalbaar. Wij verwachten dat de arbeidskrachten, de financieringsconstructies en de eventueel nieuwe technische oplossingen die nodig zijn om deze transitie voor 2040 uit te voeren niet voldoende beschikbaar zullen zijn.

Maar vooral het draagvlak onder inwoners is op dit moment niet groot genoeg om deze transitie al voor 2040 te kunnen realiseren. Het uitdragen van de ambitie om al in 2040 aardgasvrij te zijn, zal waarschijnlijk voor onrust zorgen, aangezien een deel van de inwoners zich nu al afvraagt of deze transitie gaat lukken voor 2050.

- Elektriciteit kan in onze gemeente in het meest positieve scenario geheel duurzaam worden opgewekt, maar dan zijn daarbij wel windmolens nodig. Doorgaans is circa 10 jaar doorlooptijd gebruikelijk in een traject tot het realiseren van windmolens. Een extra hobbel in onze gemeente is daarbij dat de plek waar deze windmolens mogelijk zouden kunnen komen niet in de RES is meegenomen als zoeklocatie voor wind. De locatie ligt namelijk in Natuurnetwerk Brabant. Het standpunt van de provincie is op dit moment nog dat zij in dat geval niet wil meewerken aan de realisatie van een windpark en dat dit dus nog geen haalbare locatie is voor de RES. Ook is er onvoldoende capaciteit op het netwerk om windmolens te kunnen aansluiten. Enexis en TenneT baseren hun plannen voor uitbreiding van de netcapaciteit op de RES. Dit betekent dat de 4 benodigde windmolens op dit moment niet meegenomen worden in de doorrekening van Enexis en TenneT. Daarvoor moet dus eerst opname in de RES gerealiseerd worden. Vervolgens is afhankelijk van de prioritering van Enexis wanneer uitbreiding van het netwerk gerealiseerd kan worden en is de doorlooptijd van de uitbreiding zelf al gauw 7 jaar.

Memo

Als we de benodigde windmolens al in 2040 willen hebben gerealiseerd moeten we dat traject dus op korte termijn starten en dan nog is het de vraag of realisatie voor 2040 haalbaar is. Onvoldoende capaciteit op het netwerk om aan te sluiten zal ook voor vertraging zorgen bij de realisatie van zon op land. Om in 2040 energieneutraal te kunnen zijn zullen wij in het meest positieve scenario circa 140 ha zonnenvelden moeten realiseren. Gezien de doorlooptijd bij Enexis en TenneT is ook daarvan de vraag of dat haalbaar is voor 2040, nog afgezien van alle andere factoren die realisatie in de weg kunnen staan.

Daarnaast zijn er onderdelen van de energietransitie waar wij als gemeente geen of beperkt effect op hebben. Omdat wij deze onderdelen niet of nauwelijks kunnen versnellen blijven deze naar verwachting de landelijke koers volgen om in 2050 (nagenoeg) CO₂-neutraal te zijn. Dit betekent dat het aandeel CO₂-uitstoot of energieverbruik van deze onderdelen in 2040 groter zal zijn dan in 2050. Deze extra energie of CO₂-uitstoot moeten wij compenseren om al in 2040 energie- of CO₂-neutraal te kunnen zijn:

- In het energieverbruik voor mobiliteit in Geldrop-Mierlo heeft de snelweg een groter aandeel (ca. tweederde) dan andere wegen in de gemeente (ca. een derde). Op het energieverbruik van de snelweg heeft de gemeente nauwelijks invloed. Als wij aannemen dat de brandstofvraag in 2040 circa 150 TJ groter is dan in 2050, betekent dat dat wij circa 50 ha extra zonnenvelden moeten aanleggen om deze 150 TJ te compenseren. Dit lijkt niet haalbaar. Zoals uit de beleidsvisie zonneparken en windmolens blijkt kunnen in onze gemeente naar verwachting maximaal 140 ha zonnenvelden gerealiseerd worden. Hiervoor moeten naast gebieden uit voorkeur 1 ook gebieden uit voorkeur 2 ingezet worden.

Inbreng stakeholders

Vanuit de stakeholders die wij in dit proces gesproken hebben komt de wens naar voren haalbare ambities te stellen die specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden zijn. Zij geven de voorkeur aan een ambitieniveau waarin weliswaar een uitdaging ligt, maar dat ook zicht geeft op het kunnen bereiken hiervan. Als zicht op realiseren ontbreekt levert dat frustratie en onzekerheid op bij de stakeholders. Een deel van de stakeholders geeft aan te twijfelen aan de haalbaarheid van de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn.

Middellange termijn ambities

Naast lange termijn ambities is het belangrijk om ook middellange termijn ambities te stellen. Zo bepalen we concreet wat we de komende vijf jaar kunnen doen om op koers te blijven om onze lange termijn ambities te behalen.

Deze middellange termijn ambities moeten concreet en bereikbaar zijn. Dit sluit aan bij de wensen van de stakeholders. Na 2025 zal geëvalueerd worden en bepalen we wat in de periode 2026-2030 nodig is om de lange termijn ambitie te halen.

Voor het stellen van de middellange termijn ambities hebben we gekeken naar wat realistisch is wat betreft capaciteit en middelen. Daarnaast zullen we de komende vijf jaar veel voorbereidend werkzaamheden verrichten. Denk hierbij aan het opstellen van wijkuitvoeringsplannen, een plan voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed of het stimuleren van vergroening bij inwoners. De effecten van deze noodzakelijke stappen zullen de komende jaren nog maar beperkt meetbaar zijn en vooral na deze periode effect gaan hebben.

Dat betekent dat de middellange termijn ambities relatief bescheiden zijn en niet voldoende zijn om in 2040 energieneutraal te zijn. Als wij vasthouden aan de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn zullen de middellange termijn ambities voor energie aangescherpt moeten worden. Dit zal ook effect hebben op het uitvoeringsprogramma en het budget en de capaciteit die nodig is voor de uitvoering hiervan, zoals u hieronder bij 'uitvoeringsscenario's' leest.

Wij stellen voor 2025 de volgende middellange termijn ambities voor:

Energie

- 8% CO₂ reductie t.o.v. 2017
- 10% van de energievraag wordt duurzame opgewekt

- 30% van de panden heeft het Energielabel A of B
- 7% woningen aardgasvrij
- 25% van alle panden hebben zon op dak; De gemeente draagt bij aan het behalen van dit aantal door op alle geschikte gemeentelijke daken zonnepanelen te (laten) leggen.
- 20 ha zonnenvelden gerealiseerd
- Meerjaren plan voor verduurzaming gemeentelijk vastgoed opgesteld en in uitvoering

Circulaire economie

- In alle relevante gemeentelijke aanbestedingen wordt circulariteit meegenomen als gunningscriteria of eis
- Maximaal 100 kg restafval per inwoner
- Scheidingsrendement van minimaal 80%

Klimaatadaptatie

- Klimaatstresstesten en risicodialoog uitgevoerd en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie opgesteld
- Bij nieuwbouw wordt daar waar mogelijke hemelwater ter plaatse geïnfiltreerd of opgeslagen
- Bij 3% van de bestaande gebouwen is hemelwater afgekoppeld van riool

Biodiversiteit

- Aanleg van 20 ha extra natuur in het Natuurnetwerk Brabant
- Het in stand houden van het huidige areaal bomen in het stedelijk gebied
- Het op een meer natuurlijke wijze beheersen van de processierups
- Het aantal tuinvogels blijft gelijk of neemt toe
- Het aantal kleine ijsvogelvlinders blijft gelijk of neemt toe
- Het onderzoeken en daar waar mogelijk omvormen van gazon naar extensief beheerd gras

Uitvoeringsscenario's

De bovengenoemde ambities bereiken we niet vanzelf. Wij stellen daarom een uitvoeringsprogramma voor de nota duurzaamheid voor. Hierin nemen we op welke projecten we gaan doen om onze ambities voor 2025 te behalen. We hebben daarvoor drie scenario's geschetst:

Scenario 1 – wettelijk vereiste

Hierbij zetten we de huidige projecten voort en doen wij daarnaast alleen wat direct wettelijk verplicht wordt zoals het opstellen van Wijkuitvoeringsplannen en uitvoeringsprogramma in het kader van klimaatadaptatie. Dit vullen we alleen aan met projecten die door stakeholders als zeer belangrijk zijn benoemd en die met zeer beperkte middelen realiseerbaar zijn; oftewel het laaghangend fruit.

Scenario 2 – wettelijk PLUS

Hierbij vullen we scenario 1 aan met projecten waarvan wij verwachten dat zij veel meerwaarde zullen bieden, maar die vaak wel om een redelijke inzet van budget en middelen vragen. Dit zijn bijvoorbeeld projecten die door stakeholders hoog gewaardeerd worden, die sterk bij dragen aan bewustwording en waarmee grote verduurzamingsstappen gezet kunnen worden.

Scenario 3 – Maximaal

Hierbij vullen we scenario 2 aan met het volledige pakket aan projecten die in brainstormsessies met collega's en stakeholders bedacht zijn. Dit zijn projecten die zeker meerwaarde hebben maar die om veel extra inzet van budget en/of middelen vragen.

In bijlage 3 vindt u een overzicht van de scenario's. Wij verwachten dat de hierboven voorgestelde ambities haalbaar zijn als wij kiezen voor scenario 2. Als wij kiezen voor scenario 1 zullen wij deze ambities naar beneden moeten bijstellen. Als wij kiezen voor scenario 3 kunnen we onze ambities voor de middellange termijn ambitieuzer maken. Als wij zicht willen houden op de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn is een keuze voor scenario 3 noodzakelijk.

Budget en capaciteit

Geldrop-Mierlo

Memo

De bestaande en geplande projecten kunnen naar verwachting binnen het bestaande budget en de bestaande capaciteit uitgevoerd worden. Uitbreiding of toevoeging van projecten is binnen het bestaande budget en de bestaande capaciteit niet mogelijk.

De extra projecten omschreven in de verschillende scenario's passen dus niet binnen het huidige budget en capaciteit. In bijlage 4 vindt u een inschatting van het benodigde extra budget en capaciteit dat bovenop het bestaande budget en capaciteit nodig is voor uitvoering van de 3 verschillende scenario's.

De verwachting is echter dat er vanaf 2022 extra middelen vanuit het rijk beschikbaar gesteld worden voor gemeenten om het klimaatakkoord uit te voeren. Op dit moment is nog niet bekend wat deze middelen zijn. Wij kunnen dus helaas (nog) niet aangeven of de projecten die hier genoemd worden volledig uit deze middelen gefinancierd kunnen worden. Wij hopen hier uiterlijk in de decembercirculaire meer duidelijkheid over te krijgen. Wij zullen dit dan meenemen in de verdere uitwerking van deze nota.

De verwachting is dat scenario 1 met de extra middelen van het rijk en het huidige budget zeker uitvoerbaar zal zijn. Scenario 2 is dat mogelijk ook, maar hierbij kan mogelijk een beperkte extra inzet van middelen noodzakelijk zijn. Voor scenario 3 zullen vrijwel zeker extra middelen bovenop het huidige budget en de extra middelen van het rijk nodig zijn.

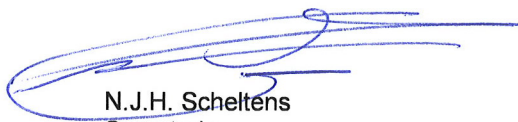
Financiële kanttekening:

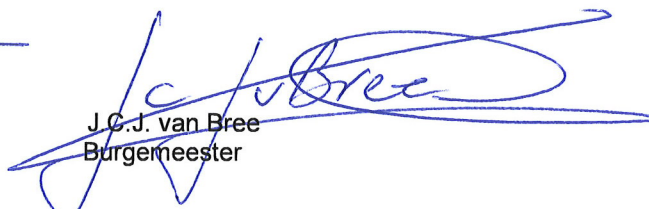
Mocht het Rijk geen middelen beschikbaar stellen dan zal er alternatieve dekking gezocht moeten worden. Als dat het geval is volgt er voor 2022 een raadsvoorstel waarin middelen worden aangevraagd en zal er bij de begroting 2023 ook een verzoek voor aanvullende middelen worden gedaan.

Input

Wij willen u het volgende vragen:

- Kunt u zich er in vinden dat wij onze lange termijn ambitie uitdrukken in CO₂-neutraliteit en niet energieneutraliteit? Dit om aan te sluiten bij de trend om op CO₂-uitstoot te monitoren.
- Heeft u met de toelichting in deze memo voldoende zicht op wat het betekent als wij als gemeente in 2040 energie- of CO₂-neutraal willen zijn? Wilt u de ambitie in de nieuwe duurzaamheidsnota stellen op CO₂-neutraal in 2050?
- Kunt u zich vinden in de ambities die wij voor 2025 geformuleerd hebben? Zo nee, wat zou er anders moeten?
- Hoe staat u tegenover de drie scenario's die geschetst zijn? Kunt u zich er in vinden als wij scenario 2 verder in de nota duurzaamheid uitwerken?

N.J.H. Scheltens
Secretaris

J.C.J. van Bree
Burgemeester